

ЗІСТАВЛЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЧИСЛОВИМ КОМПОНЕНТОМ НА ОСНОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Вечірка А. В.

(Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Молчанова О. М.

У лінгвістиці, та перекладознавстві зокрема, проблема співвідношення та еквівалентності сталих виразів різних мов є актуальною – про це свідчить достатньо велика кількість наукових робіт таких видатних вчених як О. В. Кунін, І. В. Корунець, А. Г. Назарян, В. А. Виноградов, М. М. Шанський, Ш. Балі, І. О. Мельчук, Є. Ф. Арсентьева, В. М. Телія та ін. Актуальність даного дослідження обумовлена підвищенням загальнолінгвістичного інтересу до фразеології, посиленням міжкультурної комунікації на всіх рівнях – від побутового до політичного, постійна необхідність перекладу літературних робіт, періодичних видань, різноманітної кінопродукції. Складності та суперечності при перекладі фразеологічних одиниць пов'язані з невідповідністю у значеннях складових фразеологізму його значенню в цілому – саме через це адекватний та повноцінний переклад вимагає ґрунтовного знання семантичних особливостей сталих виразів [1, 47-48]. Фразеологізми з числовим компонентом мають свої специфічні риси, які ускладнюють їхній переклад. І якщо при перекладі сталих виразів, до складу яких входять географічні назви, імена, гастрономічні терміни перекладач може знайти вірний еквівалент, знаючи особливості культури країни, на мову якої він перекладає, то, маючи справу з фразеологізмами з числовим компонентом, перекладачу важче знайти правильний еквівалент, оскільки числа рідко відображають певні культурні чи історичні реалії [2, 24].

Беручи до уваги особливості сталих виразів з числовим компонентом, ми вважаємо необхідним створення такої системи співставлення фразеологізмів французької мови, яка б оптимізувала їхнє засвоєння та вказувала на особливості у значенні і, таким чином сприяла б їх доцільному вживанню.

Ми пропонуємо систему співставлення фразеологізмів з числовим компонентом української та французької мови, спираючись та беручи до уваги саме поняття, яке відображає фразеологізм через понятійне ядро – семантичний центр – числовий компонент. Таким чином ця система виконуватиме відразу дві функції: вказуватиме на еквівалент фразеологізму з числовим компонентом в іншій мові; демонструватиме особливості вживання певного семантичного ядра (числового компонента) у фразеологізмах французької та української мови.

Фразеологізми з числовим компонентом були розділені на п'ять груп:

Перша група: поняття, що виражають фразеологізми, співпадають повністю у французькій та українській мові; слова для вираження даного поняття (включаючи числовий компонент) співпадають повністю). Наприклад: *se ressembler comme deux gouttes d'eau* – *бути схожими наче дві краплі води*.

Друга група: поняття, що виражають фразеологізми, співпадають повністю у французькій та українській мові; слова для вираження даного поняття співпадають частково при збереженні в обох мовах одного числового компоненту. Наприклад: *deux avis valent mieux qu'un* – *одна голова добре, а дві – краще*.

Третя група: поняття, що виражають фразеологізми, співпадають повністю у французькій та українській мові; ключове поняття (числовий компонент) залишається в українській мові – у французькій з'являється інше слово для вираження цього ж поняття: Наприклад: *l'union fait la force* – *один у полі не воїн*.

Четверта група: поняття, що виражають фразеологізми, співпадають повністю у французькій та українській мові; центральне поняття (числовий компонент) залишається у французькій мові – в українській використовується інше слово (слова) для вираження цього ж поняття. Наприклад: *porter l'eau sur les deux épaules* – *робити на свій лад*.

П'ята група: поняття, що виражають фразеологізми, співпадають повністю у французькій та українській мові; слова для вираження даного поняття обираються перехресно – тобто числовий компонент наявний у фразеологізмах як французької так і російської мови, але ці числові компоненти є різними. Наприклад: *en trois mots* – *у двох словах*.

Проведений аналіз даних груп показав, що четверта група нараховує найбільшу кількість фразеологічних одиниць, а перша та друга – найменшу, з чого можна зробити висновок, що, по-перше, сталі вирази з числовим компонентом є більш чисельними у французькій мові, ніж в українській та, по-друге, семантичні ядра фразеологізмів співпадають доволі рідко.

Дана система зіставлення сталих виразів французької та української мов дає змогу глибше простежити спільні та відмінні риси у фразеології двох мов, може використовуватись при вивченні французької мови з тим, щоб полегшити засвоєння іншомовних фразеологічних одиниць, а також покликана оптимізувати роботу перекладачів.

1. Назарян А. Г. Фразеология современного французского языка/ А. Г. Назарян. - М.: Высш.шк., 1987.-288 с.
2. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. – Харків: Вища школа. Вид-во при ХДУ, 1987. – 133 с.